

Republica Moldova

PARLAMENTUL

HOTĂRÂRE Nr. HP442/2023
din 28.12.2023

**privind aprobarea Programului național
de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028
și a Planului de acțiuni pentru implementarea
Programului național de integritate și anticorupție
pentru anii 2024-2028**

Publicat : 22.02.2024 în MONITORUL OFICIAL Nr. 76-78 art. 108 Data intrării în vigoare

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. - Se aprobă Programul național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028 și Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028, prezentate în anexele nr. 1 și nr. 2.

Art. 2. - Entitățile publice vor întreprinde măsurile necesare în vederea realizării Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.

Art. 3. - Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia se pun în sarcina Centrului Național Anticorupție.

Art. 4. - Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Igor GROSU

Nr. 442. Chișinău, 28 decembrie 2023.

Anexa nr. 1

**PROGRAMUL NAȚIONAL
de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028**

I. INTRODUCERE

1. Integrarea europeană este un deziderat fundamental al politicii interne și externe a Republicii Moldova și al Guvernului, având un puternic potențial de facilitare a politicii de prevenire și combatere a corupției, care se numără printre prioritățile principale.

2. Odată cu implementarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte (ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 112/2014), cu liberalizarea regimului de vize și cu integrarea treptată în piața internă a Uniunii Europene, are loc integrarea de facto a Republicii Moldova în spațiul politic și economic european. În prezent, Guvernul este dedicat întru totul obiectivului modernizării și dezvoltării Republicii Moldova, pe care îl presupune integrarea europeană. Acordul de Asociere prevede, conform art. 4 lit. e) din titlul II „Dialogul politic și reformele, cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate”, necesitatea întreprinderii unor importante reforme interne, inclusiv prin „asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției, precum și a asigurării unei puneri în aplicare eficiente a instrumentelor juridice internaționale relevante, cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003”.

3. Prevenirea și combaterea corupției, precum și promovarea integrității în sectorul public și justiție au devenit priorități naționale și condiționalități pentru Republica Moldova în raport cu partenerii de dezvoltare. În acest sens, obiectivele și acțiunile privind combaterea fenomenului corupției au fost trasate în mai multe documente strategice naționale, fiind corelate astfel încât să se asigure realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova.

4. Programul național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028 (în continuare - *Program*) este în concordanță cu prioritățile reflectate în Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (adoptată la New York la 31 octombrie 2003, semnată de Republica Moldova la 28 septembrie 2004 și ratificată de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 158/2007), care angajează statele semnatare să elaboreze, să implementeze și să asigure politici anticorupție eficiente și coordonate, cu cele reflectate în Agenda de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană pentru anii 2022-2027, precum și cu alte instrumente și acte juridice internaționale, asigurând astfel consolidarea legislației naționale în domeniu.

5. Programul are la bază angajamentele formulate în Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, inclusiv obiectivele Agendei pentru Dezvoltare Durabilă Moldova - 2030, asigurând alinierea la următoarele Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD):

1) ODD 16 „Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți”, cu indicatorii globali (ținte naționale):

a) reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate (ODD 16.4);

b) reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (ODD 16.5);

c) dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (ODD 16.6);

d) asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile (ODD 16.7);

e) asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale (ODD 16.10);

2) ODD 5 „Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor”.

6. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” prevede că buna guvernare are un impact direct asupra furnizării de servicii de calitate și relevante. Buna guvernare stimulează impactul unor politici care sporesc transparența și eficiența guvernamentală, reduc corupția, promovează libertatea economică și fortifică incluziunea socială, cu accent pe abilitarea femeilor. În acest sens, prezentul Program se bazează pe unul dintre principiile care stă la baza implementării Strategiei menționate, și anume „ancorarea documentelor de politici sectoriale pentru implementarea prezentei strategii cu principiile (interdependență, egalitate și nediscriminare, participare și abilitare, responsabilizare) și standardele privind drepturile omului și egalitatea de gen” (8. Proceduri de raportare).

7. Programul derivă și din Strategia securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023, care are drept obiective creșterea capacității statului de a preveni și de a contracara materializarea riscurilor la adresa securității naționale, precum și de a asigura procesul de integrare europeană și cooperare cu statele partenere. Astfel, printre obiectivele de securitate specifice se regăsesc întărirea instituțiilor și consolidarea mecanismelor de combatere a corupției.

8. Prezentul Program este un document de politici publice care urmărește stabilirea unui set de obiective și acțiuni privind buna guvernare asigurată prin consolidarea integrității instituționale la nivel național.

9. Obținerea statutului de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană a determinat Guvernul Republicii Moldova să inițieze și să elaboreze Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027, care include, la capitolul „Reforma justiției și drepturi fundamentale”, o acțiune ce vizează „elaborarea și aprobarea Programului național de integritate și anticorupție pentru anii 2024-2028” (acțiunea nr. 22). Astfel, elaborarea și implementarea responsabilă a Programului vor consolida eforturile comune și vor contribui la procesul de realizare a angajamentelor asumate de Republica Moldova odată cu obținerea statutului respectiv.

10. Programul este corelat cu cele 9 măsuri propuse de Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Dintre acestea, 4 măsuri vizează domeniile de integritate și anticorupție, după cum urmează: finalizarea etapelor esențiale ale reformei sistemului de justiție, lansată recent, în toate instituțiile din cadrul lanțurilor de justiție și de urmărire penală, pentru a asigura independența, integritatea, eficiența, responsabilitatea și transparența acestor instituții (angajamentul 1);

îndeplinirea angajamentului de a combate corupția la toate nivelurile prin luarea măsurilor decisive în direcția unor anchete proactive și eficiente, precum și prin obținerea unui bilanț credibil al urmăririlor penale și al condamnărilor; creșterea substanțială a gradului de utilizare a recomandărilor Centrului Național Anticorupție (angajamentul 3); implementarea angajamentului de „dezoligarhizare” prin eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice (angajamentul 4); consolidarea luptei împotriva criminalității organizate, pe baza unor evaluări detaliate ale amenințărilor, a unei cooperări sporite cu partenerii regionali ai UE și internaționali și a unei mai bune coordonări a autorităților de aplicare a legii, în special instituirea unui pachet legislativ privind recuperarea activelor și a unui cadru cuprinzător pentru combaterea criminalității financiare și a spălării banilor (angajamentul 5).

11. Presentul document de politici este elaborat în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice și are ca suport teoria schimbării documentului de politici publice, ideile, inițiativele, propunerile actorilor interesați și vizați de domeniul integrității și anticorupției.

12. Programul este un document de viziune strategică ce urmărește creșterea bunăstării și a calității vieții cetățenilor prin eradicarea corupției și garantarea supremației legii. Obiectivele propuse în acest Program vor contribui la realizarea angajamentelor Republicii Moldova în raport cu comunitatea internațională.

13. Programul și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia sunt planificate pentru o perioadă de 5 ani și urmăresc coeziunea dintre actorii implicați în domeniul relevant prevenirii și combaterii corupției, precum și diminuarea fenomenului de corupție la nivel național.

14. Programul a fost elaborat în cadrul unui proces participativ, cu implicarea tuturor factorilor de decizie. Entitatea națională cu rol de coordonator al Programului și al Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia va consulta mediul asociativ și neguvernamental, mediul academic și partenerii de dezvoltare pentru a identifica cele mai eficiente instrumente și metode de coordonare pentru buna implementare a prezentului document de politici publice.

II. ANALIZA SITUAȚIEI

Sinteza analitică a fenomenului corupției

15. Corupția este recunoscută drept o problemă contemporană majoră, care subminează dezvoltarea socială, afectează statul de drept, perpetuează inegalitatea și sporește neîncrederea în entitățile statului. În ciuda creșterii, în ultimele 3 decenii, a numărului de politici de prevenire și combatere a corupției, problema dată rămâne notorie și dificil de măsurat, iar impactul acestor politici - greu de evaluat.

16. Fenomenul corupției rămâne constant în Republica Moldova, reprezentând o amenințare pentru democrație, echitatea socială și justiția independentă. Mai mult ca atât, fenomenul corupției afectează perspectivele Republicii Moldova de aderare la Uniunea

Europeană, de promovare a obiectivelor sale de politică externă și de menținere a unei bune imagini în fața partenerilor de dezvoltare. Astfel, aria tot mai largă, complexitatea și continua diversificare a formelor de manifestare a corupției impun, la nivel național, necesitatea identificării unei viziuni strategice complexe de intervenție în scopul diminuării incidentelor corupționale, precum și a efectelor acestora.

17. Analiza evoluției fenomenului corupției într-un context ca cel din Republica Moldova este un exercițiu complex, având în vedere percepția cvasigenerală asupra corupției care există într-o mare parte a vieții sociale și a economiei și lipsa unor date dezagregate. Statisticile existente oferă însă o perspectivă generală asupra fenomenului abordat și reflectă tendințele și domeniile în care sunt necesare intervenții.

18. Indicele de percepție a corupției (IPC) reflectă nivelul corupției din sectorul public, perceput de către experți și oameni de afaceri, și este calculat la o scară de la 0 (corupție totală) până la 100 (lipsă totală de corupție). În ianuarie 2023, Transparency International a lansat IPC pentru anul 2022, Republica Moldova înregistrând un scor de 39 de puncte, care o plasează pe locul 91 din 180 de țări incluse în clasament (pentru comparație - în anul 2021, scorul IPC a fost de 36 de puncte, Moldova fiind plasată pe locul 105 din 180 de țări).

19. Indicele de percepție a corupției pentru anul 2022 publicat de Transparency International demonstrează că 131 de state din cele 180 analizate nu au făcut progrese semnificative în combaterea corupției pe parcursul ultimilor 10 ani, iar Republica Moldova nu este o excepție. Cu toate acestea, tabelul 1 reflectă abordarea și evoluția pozitivă pentru statul nostru la capitolul percepția corupției, ceea ce demonstrează că eforturile depuse de către entitățile publice naționale în domeniul prevenirii și combaterii corupției au un impact pozitiv și necesită a fi continuate.

Tabelul 1

Republica Moldova în clasamentul IPC 2016-2022

Anii	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Scorul	30	31	33	32	34	36	39
Locul în clasament	123	122	117	120	115	105	91

Sursa: *Corruption Perception Index 2022 (IPC 2022)*: <https://www.transparency.md/2023/01/31/3663/>

20. Indicele integrității publice (Index of Public Integrity sau IPI) publicat în anul 2021 de Centrul European de Cercetare pentru Anticorupție și Construirea Statului (ERCAS) evaluează capacitatea unei societăți de a controla corupția și de a se asigura că resursele publice sunt cheltuite fără practici corupte. În anul 2021, Republica Moldova a avut un scor al IPI de 6,28/10, la nivel mondial acesta fiind de 60/114, iar la nivel regional - un scor general de 8/12.

21. Evaluarea efectuată arată că, în Republica Moldova, corupția este considerată o problemă gravă de majoritatea populației și agenților economici (circa 3/4 din respondenți). Gravitatea fenomenului este evaluată cu 1,9 puncte de către populație și reprezentanții din

business (pe scara de 10 puncte, unde 1 - corupția în Moldova este o problemă foarte gravă, 10 - corupția în Moldova deloc nu este o problemă). Femeile apreciază în proporție mai mare corupția drept o problemă gravă (78%, comparativ cu 73% bărbați). Totodată, indicatorul integrat privind intoleranța față de corupție este în creștere - de la 53%, în 2017, la 57%, în 2021. Această creștere, însă, se datorează agenților economici, care în 2017 aveau un nivel de intoleranță de 61%, iar în 2021 - de 72%, în rândul populației acest nivel fiind în scădere - de la 45% la 42%.

22. Potrivit Barometrului Opiniei Publice realizat de Institutul de Politici Publice, corupția continuă să provoace îngrijorare în rândul cetățenilor. Ponderea cetățenilor ce manifestă îngrijorări a constituit 6,4% în anul 2023, indice care a scăzut cu aproximativ 2,2% comparativ cu 2019.

23. La capitolul încredere în organele de drept din Republica Moldova, datele Barometrului Opiniei Publice demonstrează o stagnare în raport cu 3 structuri analizate (Centrul Național Anticorupție, Procuratura Generală și judecătoriile) și arată că cetățenii Republicii Moldova manifestă o încredere mai mare în Centrul Național Anticorupție (4,6% în anul 2021 și 4,2% în anul 2023) în comparație cu restul structurilor analizate.

24. În conformitate cu Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, instituția respectivă efectuează analiza operațională și strategică a actelor de corupție, a actelor conexe actelor de corupție și a și a faptelor coruptibile. Analiza strategică privind practica judiciară în cauzele de corupție și conexe celor de corupție, elaborată de Centrul Național Anticorupție în anul 2023 în baza hotărârilor judecătorești pronunțate în decursul anului 2022, a fost realizată în baza unui set de indicatori privind hotărârile adoptate de instanțele de judecată, și anume sancțiunile aplicate în cauzele de corupție, categoriile de subiecți care au săvârșit acte de corupție, durata de judecare a cauzelor de corupție etc. Rezultatele analizei strategice arată că, în anul 2022, instanțele de fond din Republica Moldova au pronunțat 209 sentințe în privința a 256 de persoane, care au săvârșit, în total, 426 de fapte (cazuri). În 274 de cazuri (64%), instanțele de judecată au adoptat soluții de condamnare, în 56 de cazuri (13%) - soluții de achitare, iar în 96 de cazuri (23%) instanțele au dispus încetarea procesului penal.

25. Analiza strategică a demonstrat că cea mai înaltă rată a condamnărilor (79%) revine infracțiunilor de corupție din categoria celor grave, urmată de rata condamnărilor în cazul infracțiunilor mai puțin grave (73%) și, respectiv, de cea în cazul infracțiunilor ușoare, care au înregistrat cea mai scăzută rată de condamnare (12%). Pe de altă parte, infracțiunile grave, mai puțin grave și cele ușoare comise în anul 2022 au înregistrat o rată absolută de condamnare (100%), iar o rată absolută de încetare și achitare a fost înregistrată în privința infracțiunilor ușoare comise în anii 2005-2019 și judecate în anul 2022. Printre factorii care favorizează corupția se evidențiază nivelul înalt de acceptabilitate socială a comportamentului corupțional, dar și sensibilizarea redusă a agenților publici cu privire la etică și integritate.

26. Achizițiile publice reprezintă un domeniu expus riscurilor de corupție. În perioada 2019-2023, Centrul Național Anticorupție a examinat, în total, 74 de cauze penale privind infracțiunile în domeniul achizițiilor publice. Dintre acestea, 38 de cauze au fost clasate, 16 au fost transmise altor organe de urmărire penală, în timp ce 12 cauze au fost finalizate și

transmise instanțelor de judecată. Datele Registrului de informație criminalistică și criminologică al Ministerului Afacerilor Interne arată că doar în una dintre cele 12 cauze penale transmise în judecată a fost emisă o sentință de condamnare.

27. O măsură de prevenire a corupției specifică Republicii Moldova este analiza nivelului de coruptibilitate a proiectelor de acte normative, care reprezintă o măsură de control al integrității în sectorul public. Conform rapoartelor de activitate ale Centrului Național Anticorupție pentru anii 2020-2022, în adresa Centrului au parvenit spre examinare, în total, 3707 proiecte de la entitățile publice, fiind întocmite 2232 de rapoarte de expertiză anticorupție și expediate 1480 de avize asupra proiectelor de acte normative. La efectuarea evaluării în fond a proiectelor supuse expertizei, în anul 2022 au fost identificați 2555 de factori de corupție, cu 132 de factori de corupție mai puțin față de cei identificați în anul 2021 și cu 838 mai puțin față de anul 2020. Totodată, în anul 2022, autorii proiectelor au acceptat circa 59% din totalul recomandărilor înaintate în rapoartele de expertiză anticorupție de către experții Centrului, comparativ cu 50% în anul 2021 și 71% în anul 2020.

28. Un alt instrument proactiv de prevenire a manifestărilor de corupție în activitatea entităților publice reprezintă evaluarea integrității instituționale, care cuprinde identificarea riscurilor de corupție și analiza factorilor care le generează, precum și oferirea recomandărilor de înlăturare a acestora. Conform Raportului de activitate al Centrului Național Anticorupție pentru anul 2022, evaluarea integrității instituționale a fost realizată în privința a 8 entități publice, în cazul altor 3 entități publice procesul de evaluare fiind în derulare.

29. În domeniul educației anticorupție, cu implicarea tuturor factorilor interesați, în anul 2022 au fost organizate 439 de activități de instruire și campanii de sensibilizare (cu 194 de activități mai multe față de cele organizate în anul 2021), în cadrul cărora au participat 17746 de persoane (comparativ cu 8450 de persoane instruite în anul 2021).

Tabelul 2

Activități de instruire și sensibilizare

în domeniile integrității și anticorupției

2021			2022		
Participanți		Activități de instruire și sensibilizare	Participanți		Activități de instruire și sensibilizare
Agenți publici	7419	226	Agenți publici	15242	402
Elevi și studenți	678	5 instruirii (+2 instruirii în comun cu direcțiile de învățământ)	Elevi și studenți	2354	34
Sectorul privat	176	2 instruirii (+5 instruirii în comun cu APL)	Sectorul privat	150	3
Alte categorii	177	2 instruirii (+5 instruirii în comun cu APL/direcțiile de învățământ)	Alte categorii	-	-
Total	8450	245	Total	17746	439

Aceste rezultate argumentează necesitatea aplicării în continuare a măsurilor de intervenție strategică în domeniile menționate și de fortificare a climatului de integritate în sectorul public.

30. Procesul de implementare a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 56/2017, a asigurat obținerea unor progrese în ceea ce privește: a) instituirea și promovarea climatului de integritate instituțională la nivel central și local prin prisma politicilor de integritate prevăzute de Legea integrității nr. 82/2017; b) consolidarea sistemului național de integritate prin instituirea cadrului legal privind protecția avertizorilor de integritate în sectorul public, ulterior extins și în sectorul privat; c) acordarea Avocatului Poporului a competenței de protecție a avertizorilor de integritate, în baza recomandărilor cuprinse în Avizul Comisiei de la Veneția și potrivit Principiilor de la Paris; d) dezvoltarea în cadrul Comisiei Electorale Centrale a unui sistem informațional privind controlul financiar al partidelor politice și al campaniilor electorale; e) elaborarea și promovarea unui cod de etică-model în afaceri etc.

Analiza acțiunilor nerealizate în temeiul documentelor de politici anterioare în domeniul anticorupției

31. În urma implementării Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023 (SNIA) s-au înregistrat îmbunătățiri considerabile în dezvoltarea și aplicarea instrumentelor de integritate instituțională, fapt ce argumentează necesitatea promovării acestora în continuare, în viitoarele documente de politici. Promovarea celor 14 politici de integritate a demonstrat în timp că este un exercițiu eficient, care disciplinează și educă agenții publici în spiritul integrității, în special ținând cont de tendințele fluctuației majore a resurselor umane din sectorul public.

32. Aprecierea nivelului de realizare a obiectivelor stabilite de SNIA trebuie interconectată/corelată cu nivelul de asumare și de implementare a acțiunilor agreeate în comun de entitățile publice implementatoare. Astfel, în procesul de monitorizare și evaluare a acțiunilor incluse în planurile de acțiuni pentru implementarea SNIA au fost evidențiate o serie de acțiuni calificate drept „parțial realizate” și „nerealizate” sau aflate în incertitudine de stabilire a gradului de realizare. Printre acțiunile restante care au fost reflectate și abordate detaliat în ultimul raport de monitorizare și evaluare a implementării SNIA (pentru semestrul I 2023) se remarcă:

1) **Constituirea, în Republica Moldova, a instanțelor sau a completelor specializate de judecători pentru examinarea dosarelor pentru acte de corupție.** În acest sens, raportul de monitorizare și evaluare a implementării SNIA pentru semestrul I 2023 specifică expres: „În procesul de reformă a sistemului anticorupție din Ucraina, astfel de instituții au fost constituite, inițiativa fiind avizată și de Comisia de la Veneția. Totodată, acțiunea a fost anterior încurajată de Curtea Supremă de Justiție, însă progrese nu au fost realizate. În acest context, instituirea instanțelor/completelor specializate și asigurarea acestora cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente rămân a fi angajamente nerealizate.”

2) *Adoptarea normelor de etică și conduită profesională pentru deputați.*

Stabilirea și realizarea acestor norme vor contribui la consolidarea încrederii populației în baza angajamentului declarat de a coordona activitatea membrilor Parlamentului în mod primar întru servirea interesului public, cu respectarea principiilor de integritate. Este important de atenționat că Grupul de State contra Corupției (GRECO) a evidențiat, în cadrul rundeii a IV-a de evaluare a Republicii Moldova privind prevenirea corupției în rândul membrilor Parlamentului, judecătorilor și procurorilor, că Republica Moldova trebuie să facă progrese semnificative pentru a atinge un nivel acceptabil de conformitate și a criticat faptul că nu a fost adoptat un cod de conduită pentru deputați și nu au fost luate încă măsuri de prevenire a diferitelor forme de conflicte de interese în rândul parlamentarilor.

3) *Crearea unei platforme electronice a Guvernului având ca obiectiv primar facilitarea procesului de creație legislativă* - aceasta ar urma să includă traseul unui proiect de act normativ, la toate etapele procesului legislativ, într-un singur sistem, care să fie accesibil pentru subiecții implicați în procesul legislativ, inclusiv pentru public.

4) *Revizuirea legislației în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și campaniilor electorale.*

33. Într-un raport alternativ privind evaluarea SNIA și a Planului de acțiuni pentru perioada 2017-2020, elaborat în 2022 de către un grup de experți din cadrul Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției (CAPC), s-a evidențiat de asemenea că:

1) instrumentele concepute să eficientizeze și să contribuie la sporirea integrității în rândul procurorilor și judecătorilor nu au fost integral aplicate. Instrumentele de monitorizare a stilului de viață și de testare la poligraf la accederea în funcție rămân a fi insuficient aplicate;

2) sancțiunile aplicate demonstrează că acestea nu asigură efectul descurajator din cauza lipsei caracterului disuasiv al lor și a celerității, precum și din motivul aplicării extrem de rare a sancțiunilor complementare de privare de dreptul de a ocupa o funcție publică, precum și de recuperare a prejudiciilor;

3) investigarea și sancționarea încălcării regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a cazurilor de corupere a alegătorilor nu se regăsesc în statistica organelor de drept;

4) lipsa unui raport public anual de analiză a indicatorilor rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală denotă lipsa de transparență și creează dificultăți pentru monitorizarea de către societatea civilă.

34. Constatările din rapoartele de evaluare a implementării SNIA, precum și bunele practici promovate prin SNIA (în special privind stabilirea climatului de integritate instituțională) au contribuit inclusiv la formularea noilor priorități în cadrul Programului național de integritate și anticorupție pentru următorii 5 ani.

35. Consolidarea integrității în sectorul public la nivel central și local, asigurată prin cultivarea climatului de toleranță zero la corupție și prin sporirea controlului asupra

responsabilității, transparenței și rezistenței agenților publici față de riscurile de corupție (adică prin promovarea continuă, în mod constant, a celor 14 politici de integritate), rămâne o prioritate națională care va garanta un exercițiu de durată și va consolida spiritul de responsabilitate socială și etica profesională. Practica internațională a demonstrat că subiectele precum etica profesională (deontologia), respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, respectarea regimului juridic al cadourilor, neadmiterea favoritismului etc. sunt și trebuie să fie evaluate periodic, actualizate și promovate pentru a deveni instrumente bine cunoscute, sub aspect procedural, de către angajații din sistemul public și nu doar. Drept exemplu de promovare continuă eficientă a politicilor de integritate servesc constatările „Studiului de evaluare a impactului Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție”, realizat în anul 2021 de Centrul de Analize și Investigații Sociologice, Politologice și Psihologice CIVIS, care prezintă următoarele date: „Aproximativ 4 din 5 respondenți (83% față de 77% în 2017) consideră corect că agentul public este obligat să declare întotdeauna un conflict de interese. Această opinie a fost exprimată prioritar de bărbați (89% față de 79% femei), persoanele cu vârsta mai mică de 51 de ani, cu nivel înalt de studii, din mediul urban [...]. Analiza aprofundată atestă un nivel înalt de cunoaștere a situațiilor legale/ilegale sau corecte/incorecte privind respectarea regimului cadourilor. Valoarea indicatorului integrat arată că 73% din agenții publici (la același nivel cu 2017) au oferit răspunsuri corecte la toate situațiile posibile de corupție în procesul de respectare a regimului cadourilor [...]” Prin urmare, se impune necesitatea continuării promovării active a politicilor de integritate instituțională la nivel național pentru a asigura o guvernare deschisă, transparentă și conștientă de rolul său în raport cu cetățenii. Suplimentar, în prezentul Program se abordează problematica asigurării transparenței în procesul de finanțare a partidelor politice, precum și se apreciază importanța constituirii, în Republica Moldova, a instanțelor specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și importanța fortificării sistemului justiției.

III. STANDARDE INTERNAȚIONALE

ȘI EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

36. La elaborarea prezentului document de politici au fost luate în considerare și angajamentele Republicii Moldova în cadrul convențiilor la care este parte, precum și alinierea la standardele pe care convențiile respective le declară. Dintre acestea menționăm Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției (ratificată prin Legea nr. 158/2007), convențiile Consiliului Europei (Convenția penală privind corupția, ratificată prin Legea nr. 428/2003; Protocolul adițional la Convenția penală privind corupția, ratificat prin Legea nr. 157/2007; Convenția civilă privind corupția, ratificată prin Legea nr. 542/2003), precum și rezoluțiile Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (Rezoluția (97) 24 privind cele 20 de principii directe pentru lupta împotriva corupției; Recomandarea R (2000) 10 pentru statele membre privind codurile de conduită pentru funcționarii publici; recomandările în temeiul evaluărilor și monitorizărilor formulate de GRECO).

37. Totodată, în procesul de analiză și cercetare a celor mai bune practici din domeniul politicilor anticorupție au fost identificate mai multe exemple de astfel de practici ale statelor Bulgaria, Croația, Estonia, Lituania și România. Toate aceste țări au dezvoltat strategii sau planuri de acțiuni care să ghideze eforturile lor în lupta împotriva corupției. Aceste documente oferă un cadru clar și direcții specifice pentru consolidarea integrității,

creșterea transparenței și combaterea corupției pe diverse dimensiuni. Astfel, o tendință evidentă în toate statele analizate constă în consolidarea cadrului instituțional și normativ necesar pentru prevenirea și combaterea corupției. Aceasta include fortificarea organelor și unităților anticorupție, precum și îmbunătățirea capacității administrative și a sistemelor de supraveghere și sancționare. O altă tendință se evidențiază în importanța creșterii transparenței și deschiderii în activitatea autorităților publice. Aceasta implică asigurarea accesului la informații, publicarea datelor relevante și promovarea unei culturi de transparență în instituțiile publice și în procesul achizițiilor publice.

38. În majoritatea documentelor de politici analizate, un accent deosebit este pus pe conștientizarea publicului cu privire la corupție și implicarea societății civile în eforturile de prevenire și combatere a corupției. Aceasta include campanii de informare, educație anticorupție și implicarea organizațiilor neguvernamentale și a cetățenilor în monitorizarea și raportarea actelor de corupție.

39. La fel, din practica statelor din regiune se evidențiază importanța cooperării internaționale și asumării recomandărilor și evaluărilor făcute de organismele internaționale, precum sunt GRECO și ACN/OECD (Rețeaua Anticorupție pentru Europa de Est și Asia Centrală a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică). Această abordare strategică demonstrează dorința de aliniere la standardele și practicile internaționale în domeniul prevenirii și combaterii corupției, iar tendințele comune subliniază angajamentul țărilor în promovarea bunei guvernări, transparenței și integrității în administrația publică și combaterea corupției. Astfel, la elaborarea Programului s-au luat în considerare angajamentele GRECO la care Republica Moldova s-a aliniat, precum și recomandările formulate în temeiul ultimelor evaluări efectuate de GRECO și al exercițiilor de evaluare ale ACN/OECD.

40. Obiectivele Programului au fost aliniate și la cele ale altor documente de politici sectoriale cu referire la domeniul integrității și anticorupției, cum ar fi Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025, Programul național de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023-2027 și Planul de acțiuni pentru implementarea acestuia, Strategia națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020-2025, Programul național de dezvoltare a sistemului de achiziții publice pentru anii 2023-2026.

IV. OBIECTIVELE GENERALE ȘI OBIECTIVELE SPECIFICE

41. Programul reprezintă o continuare a proceselor lansate și implementate anterior în baza SNIA, document de politici anticorupție important pentru diminuarea fenomenului corupției, cu o abordare complexă și multidimensională. Prin setarea celor 4 obiective generale, Programul își propune diminuarea în continuare a corupției și amplificarea gradului de integritate în sectorul public și privat. Aceste obiective prezintă o altă abordare a procesului de stabilire a priorităților, și anume una bazată pe impact prin evidențe, instituții puternice, societate informată și activă, precum și prin capacități consolidate de reacție eficientă. Această abordare pune în centrul schimbării sistemul de promovare a integrității și de prevenire a corupției, pornind de la lecțiile învățate care indică necesitatea ajustării rapide a cadrului normativ la standardele europene și internaționale, ceea ce ar facilita reacția promptă a sistemului la îmbunătățirea capacității de contracarare a corupției

prin monitorizarea respectării standardelor anticorupției.

42. Paradigma schimbării propuse în prezentul Program cuprinde intervenții complexe asupra fiecărei probleme prioritare sub următoarele aspecte: 1) cadrul normativ; 2) investiții pentru instruirea și motivarea personalului, astfel încât acesta să acționeze eficient în vederea respectării standardelor anticorupție; 3) abordări noi și eficiente, bazate pe evidențe, în monitorizarea și evaluarea intervențiilor în domeniul integrității și anticorupției.

43. Obiectivele generale și specifice au fost stabilite în urma unui proces amplu de consultări în vederea identificării domeniilor prioritare de intervenție în politica de integritate și anticorupție.

44. Obiectivul general 1. Dezvoltarea și implementarea standardelor de integritate în sectorul public

Integritatea publică se referă la respectarea deplină a unui ansamblu de valori, principii și norme etice comune în vederea apărării și prioritizării interesului public în raport cu interesele private. Republica Moldova a depus eforturi considerabile în vederea consolidării integrității publice prin adoptarea unor acte normative esențiale cu referire la asigurarea integrității, totuși datele empirice arată în continuare că fenomenul corupției este înrădăcinat suficient de puternic în viața politică și societate în general, afectând calitatea vieții din țară. Dincolo de mecanismele legale existente, acest aspect merită a fi abordat în mod constant până la alinierea la cele mai bune standarde în domeniul integrității publice. Atingerea acestui obiectiv este posibilă prin: îmbunătățirea standardelor de integritate comportamentală în sectorul public; consolidarea climatului de integritate în cadrul entităților publice prin realizarea eficientă și conștiincioasă a standardelor de integritate; instituirea funcției consilierului de integritate în instituțiile publice; promovarea politicilor și procedurilor de gestionare transparentă și responsabilă a patrimoniului public etc.

Obiectivul specific 1.1. Consolidarea climatului de integritate în cadrul entităților publice prin realizarea eficientă și conștiincioasă a standardelor de integritate, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.2. Asigurarea unei guvernări deschise și respectarea transparenței în procesul decizional, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.3. Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.4. Consolidarea integrității și reducerea corupției în procesul electoral, până în anul 2028.

Rezultate scontate:

1) implementarea în mod corespunzător, conform indicatorilor de progres stabiliți, a obiectivelor și măsurilor propuse pentru consolidarea integrității sectorului public;

2) promovarea transparenței, responsabilității și eticii în sectorul public, în gestionarea patrimoniului public și în procesul electoral.

45. Obiectivul general 2. Eficientizarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției și asigurarea inevitabilității sancționării infracțiunilor de corupție

Pedeapsa penală nu constituie un scop în sine, și nici un indicator de rezultat, însă reprezintă un instrument ce restabilește echitatea socială. Datele statistice publice, precum și cercetările efectuate la acest subiect arată că este investigată mai mult corupția mică decât corupția mare. Rata de condamnare în instanțele de fond constituie circa 57%, iar cea de achitare – circa 37%. Rata de achitare în cauzele de corupție este de 12 ori mai mare decât rata medie de achitare din țară (3%). Există mai multe explicații pentru această performanță joasă, de exemplu lipsa capacităților de a investiga acte de corupție mare, acestea fiind, prin definiție, cauze complexe, lipsa resurselor de a contracta experți pentru a oferi suport în investigațiile complicate etc. Obiectivul enunțat poate fi atins prin îmbunătățirea cadrului instituțional în vederea eficientizării investigației și a urmării penale a cazurilor de corupție, prin eficientizarea procesului de judecare și sancționare a cazurilor de corupție, prin consolidarea integrității instituțiilor din sectorul justiției implicate în investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție. Îndeplinirea obiectivului va asigura dezvoltarea continuă a cooperării internaționale în domeniul integrității, prevenirii și combaterii corupției.

Obiectivul specific 2.1. Eficientizarea implementării măsurilor de prevenire a corupției, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.2. Îmbunătățirea cadrului instituțional în vederea eficientizării investigației și a urmării penale a cazurilor de corupție, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.3. Eficientizarea procesului de judecare și sancționare a cazurilor de corupție, până în anul 2026.

Obiectivul specific 2.4. Consolidarea integrității instituțiilor din sectorul justiției implicate în investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.5. Asigurarea și dezvoltarea continuă a cooperării internaționale în domeniul integrității, prevenirii și combaterii corupției, până în anul 2028.

Rezultatul scontat constă în creșterea procentuală a numărului cazurilor de corupție trimise în judecată și cu sentințe de condamnare (date dezagregate după nivelul corupției mari, sistemice și mici, precum și după instituția de investigare).

46. Obiectivul general 3. Cultivarea integrității și diminuarea actelor de corupție în sectorul privat, inclusiv în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat

Mai multe întreprinderi de stat și municipale nu dispun de mecanisme eficiente prin care să asigure integritatea instituțională. „Costurile” corupției sunt extrem de mari și în sectorul privat, afectând calitatea bunurilor și serviciilor furnizate populației, competitivitatea și regulile economiei de piață, procesul investițional și bugetul public

național. Agenții economici și agenții publici stabilesc relații ilicite pentru a obține contracte de achiziții publice favorabile propriilor interese. În Raportul Fondului Monetar Internațional din anul 2022, la capitolul „Întreprinderile de stat” se menționează: „Sectorul suferă de performanțe slabe asociate cu guvernanta și supraveghere deficitare, mandate noncomerciale și capacități și independență reduse ale consiliilor de supraveghere.” Deși au fost demarate mai multe proceduri de evaluare a riscurilor de corupție în activitatea întreprinderilor de stat și municipale, s-a constatat că acestea reprezintă un sector de risc sporit de corupție din cauza mai multor factori: cadrul normativ defectuos sau prea general, deciziile neconforme ale fondatorilor etc. Îndeplinirea obiectivului enunțat va asigura consolidarea standardelor de transparență în sfera antreprenoriatului, promovarea și asigurarea integrității în sectorul privat și dezvoltarea mecanismului de transparență în acordarea ajutorului de stat.

Obiectivul specific 3.1. Consolidarea standardelor de transparență și integritate în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat, până în anul 2028.

Obiectivul specific 3.2. Promovarea și asigurarea integrității în sectorul privat, până în anul 2028.

Obiectivul specific 3.3. Eficientizarea mecanismului de transparență în acordarea ajutorului de stat, până în anul 2028.

47. Obiectivul general 4. Cultivarea intoleranței față de actele de corupție și încurajarea denunțării actelor de corupție și a practicilor ilegale

Prevenirea și combaterea corupției la toate nivelurile reprezintă o premisă fundamentală pentru consolidarea mecanismelor democratice, sporirea încrederii în actul de justiție, aprecierea corectă a valorilor sociale și, mai ales, pentru funcționarea adecvată a instituțiilor statului. Principiile de integritate nu pot fi transmise populației doar prin editarea de broșuri și organizarea de evenimente, acestea trebuie transmise prin instruire, prin exemplul propriu de integritate. Îndeplinirea obiectivului menționat va asigura atât intoleranța față de actele de corupție și față de cele conexe acestora în rândul populației, cât și creșterea angajamentului civic prin raportarea actelor de corupție, a celor conexe actelor de corupție și a practicilor ilegale.

Obiectivul specific 4.1. Consolidarea intoleranței față de actele de corupție și față de cele conexe acestora în rândul populației, până în anul 2028.

Obiectivul specific 4.2. Sporirea angajamentului civic prin raportarea de către cetățeni a actelor de corupție, a celor conexe actelor de corupție și a practicilor ilegale, până în anul 2028.

Rezultate scontate:

1) creșterea procentuală a numărului cetățenilor care declară că actele de corupție și cele conexe acestora nu sunt acceptabile și care se opun acestui fenomen;

2) creșterea numărului de denunțări ale actelor de corupție și ale celor conexe actelor de corupție.

48. Analiza datelor dezagregate poate oferi claritate asupra modului în care percepția și atitudinile persoanelor variază în funcție de diverși factori, precum genul, vârsta, ocupația, mediul (urban sau rural). Aceste date pot oferi informații utile pentru dezvoltarea unor noi documente de politici și campanii de conștientizare și mobilizare socială împotriva actelor de corupției.

V. IMPACTUL

49. În scopul atingerii obiectivelor generale și specifice stabilite în Program, entitățile publice implementatoare vor prezenta o abordare strategică consecventă, resursele tehnico-financiare și umane planificate și alocate pentru garantarea unei implementări reușite a măsurilor propuse, precum și Planul de acțiuni pentru implementarea Programului (în continuare - Plan de acțiuni).

50. Obiectivele generale au fost stabilite în baza analizei în ansamblu a tendințelor, pe termen mediu și lung, specifice fenomenului corupției din societatea noastră, a problemelor ce perpetuează acest fenomen și creează riscuri ridicate de coruptibilitate.

51. Programul își propune un impact măsurabil al tuturor progreselor înregistrate și raportate de către entitățile publice responsabile de implementarea Programului. Beneficiarii prioritari și finali ai Programului sunt cetățenii Republicii Moldova, cetățenii străini sau refugiați cu drept de ședere provizorie sau permanentă ori cu domiciliu permanent în Republica Moldova, precum și persoanele juridice care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova.

52. Atunci când sunt abordate efectele fenomenului corupției, grupul-țintă nu poate fi identificat doar cu o anumită categorie de persoane. Corupția afectează nu doar subiectul direct asupra căruia se răsfrâng primele efecte, dar populația în general, care își creează percepțiile în baza experienței celor apropiați, precum și în baza comunicărilor din mediul social și mass-media. În acest sens sunt încurajate și susținute evaluările alternative privind gradul de implementare a acțiunilor stabilite în Planul de acțiuni. Orice evaluare efectuată de către alți actori decât cei identificați direct în prezentul document de politici drept responsabili de procesul de monitorizare și evaluare a implementării Programului va spori atenția asupra necesităților de intervenție și de revizuire a anumitor priorități/direcții stabilite în Program. În acest context, rolul societății civile este extrem de important în procesul de monitorizare a gradului de implementare a Programului, precum și în prezentarea unor sondaje/date/evaluări privind nivelul de percepție a fenomenului corupției în societatea noastră. Acest mecanism sporește gradul de transparență a prevenirii și combaterii corupției la nivel național, stabilind totodată părțile vulnerabile ale societății la actele de corupție.

53. Indicatorii de impact și țintele ce urmează a fi atinse conform obiectivelor descrise în Program sunt redată în tabelul 3.

Tabelul 3

Indicatori de impact ai politicii publice

Obiectivul general 1. Dezvoltarea și implementarea standardelor de integritate în sectorul public

Obiectivul specific 1.1. Consolidarea climatului de integritate în cadrul entităților publice prin realizarea eficientă și conștiincioasă a standardelor de integritate, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.2. Asigurarea unei guvernări deschise și respectarea transparenței în procesul decizional, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.3. Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, până în anul 2028.

Obiectivul specific 1.4. Consolidarea integrității și reducerea corupției în procesul electoral, până în anul 2028.

Indicatori de impact:

- ponderea funcționarilor publici instruiți cu privire la politicile de integritate profesională (date dezagregate pe entități publice), până în anul 2028, în %;

- ponderea funcționarilor publici care respectă standardele de integritate instituțională, până în anul 2028, în %;

- ponderea de cel puțin 70% a funcționarilor publici care au depus declarația de avere și interese personale fără discrepanțe între active și cheltuieli;

- ponderea de cel puțin 90% a entităților care au politici și proceduri stabilite de raportare și protecție a avertizorilor de integritate;

- ponderea entităților publice mai eficiente și transparente la toate nivelurile, în %;

- ponderea cetățenilor și a reprezentanților mediului de afaceri care susțin că achizițiile publice sunt efectuate în mod transparent, în %;

- majorarea nivelului de încredere a cetățenilor într-un proces electoral transparent și lipsit de corupție cu până la 20%, până în anul 2028.

Ținte ce urmează a fi atinse:

- creșterea cu 7% a încrederii cetățenilor în sectorul public, până în anul 2026;

- creșterea cu 15% a încrederii cetățenilor în sectorul public, până în anul 2028

Obiectivul general 2. Eficientizarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției și asigurarea inevitabilității sancționării infracțiunilor de corupție

Obiectivul specific 2.1. Eficientizarea implementării măsurilor de prevenire a corupției, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.2. Îmbunătățirea cadrului instituțional în vederea eficientizării investigației și a urmăririi penale a cazurilor de corupție, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.3. Eficientizarea procesului de judecare și sancționare a cazurilor de corupție, până în anul 2026.

Obiectivul specific 2.4. Consolidarea integrității instituțiilor din sectorul justiției implicate în investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție, până în anul 2028.

Obiectivul specific 2.5. Asigurarea și dezvoltarea continuă a cooperării internaționale în domeniul integrității, prevenirii și combaterii corupției, până în anul 2028.

Indicatori de impact:

- ponderea entităților publice supuse evaluării integrității instituționale anual în creștere, în %, până în 2028;
- ponderea dosarelor de corupție investigate de Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție, cu transmiterea acestora în instanța de judecată, și numărul dosarelor finalizate în creștere, până în anul 2028;
- ponderea infracțiunilor de corupție cu sentințe de condamnare (date dezagregate după tipul de corupție: mare, mică, sistemică);
- ponderea infracțiunilor de corupție (date dezagregate după tipul de corupție: mare, mică, sistemică) examinate de instanța de judecată specializată pe examinarea dosarelor de corupție și a celor conexe, în %, până în anul 2028;
- ponderea cetățenilor și a reprezentanților mediului de afaceri care consideră că nu există corupție în instituțiile din sectorul justiției (date dezagregate după gen, tip de instituție), în %, până în anul 2028;
- creșterea numărului de investigații ale infracțiunilor de corupție și ale celor conexe complexe și transfrontaliere (inclusiv creșterea numărului de delegații privind recuperarea bunurilor infracționale), în %, până în anul 2028;
- valoarea asistenței financiare și tehnice externe privind consolidarea capacităților de prevenire și combatere a corupției și consolidarea climatului de integritate la nivel național în creștere, până în anul 2028.

Ținte ce urmează a fi atinse:

- creșterea cu 10% a cazurilor de corupție cu sentințe de condamnare, până în anul 2026;
- creșterea cu 25% a cazurilor de corupție cu sentințe de condamnare, până în anul 2028

Obiectivul general 3. Cultivarea integrității și diminuarea actelor de corupție în sectorul privat, inclusiv în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat

Obiectivul specific 3.1. Consolidarea standardelor de transparență și integritate în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat, până în anul 2028.

Obiectivul specific 3.2. Promovarea și asigurarea integrității în sectorul privat, până în anul 2028.

Obiectivul specific 3.3. Eficientizarea mecanismului de transparență în acordarea ajutorului de stat, până în anul 2028.

Indicatori de impact:

- climatul integrității în mediul de afaceri îmbunătățit, până în anul 2028;
- reducerea numărului incidentelor de corupție și conexe corupției în sectorul privat, conform sondajelor publice, până în anul 2028;
- ponderea cazurilor de corupție și a abuzurilor în alocarea ajutoarelor de stat, în %;
- mecanismul de acordare a ajutoarelor de stat/subvențiilor în agricultură mai transparent, până în anul 2028.

Ținte ce urmează a fi atinse:

- sporirea gradului de transparență în cazul a 70% din entitățile cu capital integral sau majoritar de stat, până în anul 2028;
- numărul incidentelor legate de corupție în sectorul privat redus cu 25%, până în anul 2028

Obiectivul general 4. Cultivarea intoleranței față de actele de corupție și încurajarea denunțării actelor de corupție și a practicilor ilegale

Obiectivul specific 4.1. Consolidarea intoleranței față de actele de corupție și față de cele conexe acestora în rândul populației, până în anul 2028.

Obiectivul specific 4.2. Sporirea angajamentului civic prin raportarea de către cetățeni a actelor de corupție, a celor conexe actelor de corupție și a practicilor ilegale, până în anul 2028.

Indicatori de impact:

- ponderea cetățenilor care declară că corupția nu este acceptabilă, în creștere, în %, până în anul 2028;
- ponderea cetățenilor care sunt pregătiți să se opună corupției prin denunțare, în creștere, în %, până în anul 2028;
- ponderea cetățenilor informați în vederea unei mai bune înțelegeri a consecințelor corupției și în vederea cultivării intoleranței față de acest fenomen, în creștere, în %, până în anul 2028;
- numărul de raportări ale actelor de corupție, ale celor conexe actelor de corupție și ale practicilor ilegale, în creștere, în %, până în anul 2028;
- ponderea dosarelor penale de corupție intentate în baza plângerilor și denunțurilor, în creștere, în %, până în anul 2028.

Ținte ce urmează a fi atinse:

- percepția cetățenilor față de fenomenul corupției îmbunătățită cu 7% până în anul 2026;
- percepția cetățenilor față de fenomenul corupției îmbunătățită cu 15% până în anul 2028

54. Impactul Programului poate fi monitorizat în baza indicatorilor de monitorizare expuși în Planul de acțiuni, pentru fiecare acțiune planificată, precum și la nivel de obiective generale, după cum urmează:

1) Sanționarea eficientă a actelor de corupție. Sanționarea acțiunilor de corupție nu este neapărat un scop în sine, dar cu siguranță este un indicator relevant pentru combaterea fenomenului corupției și pentru stabilirea unei echități sociale. Atunci când sunt investigate cauzele de corupție este firesc ca acestea să fie finalizate prin aplicarea unor măsuri de constrângere corespunzătoare faptei săvârșite și prejudiciului cauzat. Iată de ce procentul cauzelor cu sentințe de condamnare este un indicator de impact pentru a aprecia în ce măsură cauzele investigate sunt instrumentate în mod corespunzător de către organele de drept, iar probele sunt apreciate just în instanța de judecată. Acest indicator va permite analizarea în mod obiectiv a eficienței organelor de urmărire penală în investigarea cauzelor de corupție, precum și aprecierea obiectivității judecării cazului în instanța de judecată în strictă conformitate cu legislația penală.

2) Reducerea percepției corupției în sectorul public. Un indicator care ar reflecta clar dacă acțiunile întreprinse de entitățile publice prin angajamentul de realizare a măsurilor strategice propuse de Program au efect îl constituie creșterea Indicelui de percepție a corupției (IPC) realizat de Transparency International. Orice rezultat al acestui indice va oferi un mesaj clar asupra efectelor măsurilor întreprinse. IPC este un indice care se bazează pe analiza datelor privind corupția preluate din sondajele specializate efectuate de mai multe instituții repute. Indicatori relevanți ar fi și indicatorii de guvernare ai Băncii Mondiale, ce reprezintă o serie de măsurători utilizate pentru a evalua performanța guvernantei în diferite țări, una dintre componente fiind controlul corupției, care măsoară gradul de corupție în sectorul public și în societate în general.

3) Indicele statului de drept (WJP Rule of Law Index). Acest indice analizează o serie de domenii esențiale pentru statul de drept, cum ar fi drepturile fundamentale, ordinea și securitatea publică, justiția penală, justiția civilă, guvernarea deschisă și corectitudinea proceselor administrative. Indicatorul corupției este o componentă a acestui

indice și măsoară gradul de corupție într-o țară, bazându-se pe date și percepții colectate de la cetățenii din acea țară și analizând corupția în sectorul public și în societate în general.

4) Deschiderea cetățenilor și a reprezentanților mediului de afaceri spre sesizarea imediată a actelor de corupție și a celor conexe actelor de corupție. Majorarea numărului de raportări ale actelor de corupție ar furniza informații relevante despre cât de deschis este publicul larg în acest sens. Indicatorul dat este unul care ne oferă o perspectivă clară asupra încrederii cetățenilor în organele de drept. Cu cât vor exista mai multe raportări ale actelor de corupție, cu atât probabilitatea ca acestea să fie investigate și sancționate este mai mare, ceea ce s-ar solda cu reducerea riscurilor de corupție și diminuarea acestui fenomen în general. Totodată, acest indicator poate fi utilizat pentru a identifica domeniile în care sunt necesare atenție și eforturi sporite pentru a îmbunătăți transparența și integritatea și pentru a evalua impactul măsurilor de prevenire și combatere a corupției aplicate.

VI. ESTIMAREA COSTURILOR

55. Implementarea eficientă a Programului, în general, și a Planului de acțiuni, în particular, care reflectă toate acțiunile și măsurile ce urmează a fi întreprinse, este condiționată de o planificare financiară obiectivă, de o estimare corectă a costurilor acțiunilor și de identificarea surselor de finanțare, care se constituie din mijloacele bugetului de stat, din resursele oferite de către partenerii de dezvoltare, din proiectele de asistență externă și din alte mijloace financiare legale. Mijloacele financiare destinate pentru realizarea activităților ale căror costuri sunt acoperite din bugetul de stat, precum și mijloacele financiare oferite de organizațiile internaționale vor fi utilizate într-o manieră transparentă, cu ajustare anuală, în funcție de mijloacele prevăzute în cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioadele respective, potrivit priorităților și necesităților entităților publice implementatoare.

56. Suportul partenerilor de dezvoltare în implementarea prezentului Program și a Planului de acțiuni este unul important și esențial, având în vedere resursele bugetare limitate. Printr-un efort consolidat, implementarea obiectivelor propuse și a activităților planificate poate fi accelerată.

57. Costurile acțiunilor propuse pentru implementarea Programului și a Planului de acțiuni sunt estimate la circa 110397,8 mii lei, care vor fi acoperite din bugetul de stat, precum și prin accesarea asistenței externe din partea donatorilor și partenerilor de dezvoltare (tabelul 4). Costurile pentru instruiți, transferul de cunoștințe, preluarea experienței, studii, cercetări și analize vor fi suportate din mijloacele financiare ale bugetului de stat și din cele alocate de finanțatori.

Tabelul 4

Costurile estimative pentru implementarea

Obiective specifice	Programului					
	Costuri totale	Costuri pe ani (mii lei)				
		2024	2025	2026	2027	2028

1.1.Consolidarea climatului de integritate în cadrul entităților publice prin realizarea eficientă și conștiincioasă a standardelor de integritate	2728,6	2728,6	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Asigurarea unei guvernări deschise și respectarea transparenței în procesul decizional	139,2	0,0	0,0	0,0	139,2	0,0
1.3.Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.Consolidarea integrității și reducerea corupției în procesul electoral	64,2	64,2	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Eficientizarea implementării măsurilor de prevenire a corupției	42297,8	0,0	6482,6	12031,2	11892,0	11892,0
2.2. Îmbunătățirea cadrului instituțional în vederea eficientizării investigației și a urmăririi penale a cazurilor de corupție	37611,2	0,0	5211,2	10800,0	10800,0	10800,0
2.3.Eficientizarea procesului de judecare și sancționare a cazurilor de corupție	22940,7	0,0	6470,7	5490,0	5490,0	5490,0
2.4.Consolidarea integrității instituțiilor din sectorul justiției implicate în investigarea, urmărirea penală și judecarea cazurilor de corupție	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5.Asigurarea și dezvoltarea continuă a cooperării internaționale în domeniul integrității, prevenirii și combaterii corupției	337,6	0,0	84,4	84,4	84,4	84,4
3.1.Consolidarea standardelor de transparență și integritate în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat	133,8	0,0	133,8	0,0	0,0	0,0
3.2.Promovarea și asigurarea integrității în sectorul privat	191,6	0,0	110,6	27,0	27,0	27,0
3.3.Eficientizarea mecanismului de transparență în acordarea ajutorului de stat	69,6	0,0	0,0	0,0	69,6	0,0
4.1.Consolidarea intoleranței față de actele de corupție și față de cele conexe actelor de corupție în rândul populației	3242,7	0,0	788,4	818,1	818,1	818,1

4.2.Sporirea angajamentului civic prin raportarea de către cetățeni a actelor de corupție, a celor conexe actelor de corupție și a practicilor ilegale	640,8	0,0	296,8	308,0	18,0	18,0
TOTAL	110397,8	2792,7	19578,5	29558,7	29338,3	29129,5

58. Implementarea Programului se va realiza inclusiv prin intermediul următoarelor programe/subprograme bugetare:

- 1) programul 35 „Afaceri interne”, cu subprogramele:
 - a) subprogramul 3501 „Politici și management în domeniul afacerilor interne”;
 - b) subprogramul 3502 „Ordine și siguranță publică”;
 - c) subprogramul 3505 „Servicii de suport în domeniul afacerilor interne”;
 - d) subprogramul 3507 „Cercetări științifice aplicate în domeniul afacerilor interne”;
- 2) programul 40 „Justiție”.

VII. RISCURI DE IMPLEMENTARE

59. Implementarea cu succes a Programului ar putea fi afectată de o serie de riscuri. În acest sens a fost identificat un set de măsuri de remediere a riscurilor, menite să reducă impactul și probabilitatea nerealizării acțiunilor propuse, prezentate în tabelul 5.

Tabelul 5

Riscuri	Impact	Probabilitate	Soluție
Întârzieri în implementarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni	Înalt	Înaltă	Monitorizarea progresului activităților și revizuirea acestora în funcție de progres pentru a asigura realizarea acțiunilor în termenul stabilit
Lipsa unei metodologii clare de organizare și desfășurare a procesului de monitorizare și evaluare a acțiunilor incluse în Planul de acțiuni	Înalt	Înaltă	Elaborarea unei metodologii clare de monitorizare și evaluare, tehnologizarea, după caz, a unor părți din proces, astfel încât evaluarea indicatorilor să nu fie doar subiectivă și tehnică. Utilizarea în cadrul procesului de monitorizare și evaluare a indicatorilor setați în Program și în Planul de acțiuni

Întârzieri în promovarea unor proiecte de acte normative din cauza unor posibile divergențe între entitățile publice implementatoare	Înalt	Înaltă	Crearea grupurilor de lucru interinstituționale și promovarea în comun a unor proiecte de acte normative. Stabilirea listei prioritare de acte normative care să fie aprobate de Guvern și adoptate de Parlament, în special a celor care derivă din condiționalitățile Uniunii Europene ce țin de prevenirea și combaterea corupției
Capacități limitate de atragere a resurselor financiare externe necesare pentru implementarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni fără acoperire de la bugetul de stat și resurse financiare insuficiente pentru implementarea tuturor acțiunilor planificate	Înalt	Înaltă	Instruirea, implicarea personalului dedicat și aplicarea metodelor eficiente pentru atragerea fondurilor externe și asigurarea unui control rigid asupra realizării acestora, pentru acoperirea necesităților din Planul de acțiuni
Rezistența opusă la schimbare, la utilizarea noilor tehnologii informaționale, la asumarea unui rol mai proactiv în realizarea competențelor funcționale, în cadrul sistemului public	Înalt	Înaltă	Instruirea intensivă și constantă a personalului. Stabilirea caracterului obligatoriu al utilizării tehnologiilor informaționale pentru reprezentanții sectorului public. Schimbul de experiență cu alte state (prin organizarea unor vizite de studii, instruirii comune). Promovarea bazată pe merit a personalului care și-a asumat schimbările și care a atins rezultate vizibile, în termen scurt și mediu, în utilizarea tehnologiilor informaționale
Percepția cvasigenerală a cetățenilor față de lipsa de reacție sau față de lipsa de performanță a autorităților responsabile de prevenirea și combaterea corupției	Mediu	Înaltă	Comunicarea proactivă și promovarea intensă a rezultatelor, a performanțelor autorităților responsabile într-un limbaj cât mai accesibil publicului. Organizarea evenimentelor de interacțiune cu cetățenii prin diverse campanii, inclusiv a evenimentelor neformale/informale
Instabilitatea politică la nivel național, care poate genera o lipsă de continuitate în implementarea măsurilor strategice anticorupție	Mediu	Medie	Un program anticorupție nu este un instrument politic de moment, dar un angajament pe termen mediu, care este independent de evoluția și activitățile clasei politice. Combaterea corupției trebuie să rămână o prioritate pentru orice clasă politică

Situația geopolitică regională și asigurarea securității naționale (risc extern)

Înalt Medie

Continuarea acțiunilor de război pe teritoriul Ucrainei afectează întreg teritoriul Republicii Moldova (inclusiv localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender), provocând insecuritate și instabilitate pentru funcționarea statului. Eliminarea sau remedierea acestui risc depășește capacitățile entităților publice implementatoare. Diminuarea acestui risc este direct dependent de acțiunile globale centrate pe încheierea acțiunilor de război

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE

60. Succesul prevenirii și combaterii fenomenului corupției se bazează pe acțiunile proactive ale tuturor entităților publice de condamnare și de reacționare în vederea reprimării acestui fenomen. Astfel, pentru a garanta un management eficient anticorupție este necesară înțelegerea de către conducătorii entităților publice a importanței integrității instituționale și acționarea în această direcție prin: evaluarea sistemică a implementării și respectării politicilor de integritate reglementate prin Legea integrității nr. 82/2017; asigurarea unui mecanism eficient și sigur de raportare a avertizărilor de integritate, reglementat și instituit la nivelul fiecărei entități; informarea sistematică a angajaților cu privire la normele de etică și conduită profesională; asigurarea unui management intern transparent și respectarea principiului meritocrației la promovarea în funcții publice etc. Respectarea tuturor cerințelor legale ce vizează integritatea instituțională trebuie să fie un obiectiv strategic inclus în planurile de dezvoltare instituțională ale entităților publice. Acest fapt ar asigura o bună realizare a acțiunilor stabilite în Program.

61. Entitățile publice responsabile de implementarea acțiunilor sunt specificate în Planul de acțiuni. Totodată, reprezentanții mediului privat sunt încurajați să raporteze cu privire la măsurile implementate în conformitate cu al treilea obiectiv general al Programului, acest fapt asigurând o realizare echilibrată și eficientă a măsurilor strategice la nivel sectorial.

62. La implementarea Programului vor contribui următoarele autorități și instituții:

Tabelul 6

**Nr. Autorități/instituții
ctr. responsabile**

Rolul în implementarea Programului

- 1 Centrul Național Anticorupție - Asigură secretariatul Grupului de monitorizare; efectuează monitorizarea și evaluarea Programului și Planului de acțiuni; efectuează colectarea și analiza datelor statistice; - elaborează rapoarte semestriale și anuale de progres privind implementarea Programului și Planului de acțiuni; acordă suportul informațional și tehnic necesar în procesul de implementare a Programului; - desfășoară activități de prevenire, de sensibilizare, educaționale și de combatere a actelor de corupție, a celor conexe corupției și a faptelor coruptibile

- 2 Comisia parlamentară de profil

Parlamentul - Coordonează procesul de implementare a Programului; - examinează proiecte de acte normative și propuneri legislative în vederea elaborării rapoartelor sau avizelor, dezbate și hotărăște asupra altor probleme; - delegă un membru în cadrul Grupului de monitorizare, care asigură controlul parlamentar și informează comisia referitor la progresele și deficiențele înregistrate la realizarea Programului
- Deține controlul parlamentar asupra implementării legilor și a funcționării instituțiilor independente și regulatorii;
- adoptă Programul și Planul de acțiuni

- 3 Cancelaria de Stat - Racordează cadrul legal național cu cerințele legislației Uniunii Europene privind acordarea ajutoarelor de stat; - oferă suportul metodologic și organizatoric la elaborarea unui studiu privind necesitatea reglementării activității de lobby în Republica Moldova, cu modificarea, după caz, a cadrului normativ

- 4 Procuratura Generală,
Procuratura Anticorupție - Contribuie la îmbunătățirea cadrului instituțional al Procuraturii Anticorupție în vederea eficientizării investigației și a urmării penale a cazurilor de corupție; - dezvoltă competențele profesionale ale procurorilor privind urmărirea penală a cazurilor de corupție; - mențin transparența în comunicarea cu publicul în ceea ce privește investigarea și urmărirea penală a cazurilor de corupție

- 5 Ministerul Justiției - Revizuieste propunerile de modificare a legislației pentru îmbunătățirea domeniului de integritate și anticorupție; - înaintează Parlamentului propunerile de modificare a legislației

- 6 Consiliul Superior al Magistraturii - Contribuie la eficientizarea procesului de judecare și sancționare a cazurilor de corupție în rândul judecătorilor și procurorilor; - delegă un membru în cadrul Grupului de monitorizare, care informează Consiliul referitor la progresele și deficiențele înregistrate la realizarea Programului

- 7 Serviciul de Informații și Securitate - Acordă suportul informațional necesar în combaterea corupției

8	Oficiul Avocatului Poporului	- Contribuie la apărarea drepturilor avertizorilor de integritate în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul); - examinează cazurile avertizorilor de integritate și protecția avertizorilor de integritate
9	Comisia Electorală Centrală	- Desfășoară activități de consolidare a integrității și de reducere a corupției în procesul electoral; - prezintă Parlamentului, anual, raportul privind finanțarea partidelor politice, a campaniilor electorale
10	Autoritatea Națională de Integritate	- Asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau a funcției de demnitate publică; - asigură prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor
11	Instituția Publică „Agenția Guvernare Electronică”	- Asigură procesul de instruire în domeniul integrității și al anticorupției prin intermediul platformei e-Learning (cursul „Integritate și anticorupție”); - actualizează cursul de instruire pe platforma e-Learning
12	Agenția Proprietății Publice	- Contribuie la consolidarea standardelor de transparență și integritate în entitățile cu capital integral sau majoritar de stat; - monitorizează implementarea acțiunilor de diminuare a riscurilor de fraudă și corupție identificate în Registrul riscurilor al entităților cu capital integral sau majoritar de stat; - asigură implementarea cerințelor de transparență conform prevederilor legislației, precum și ale Codului de guvernare corporativă a întreprinderilor publice
13	Agenția de Achiziții Publice	- Dezvoltă și asigură funcționalitatea sistemului electronic pentru întreg ciclul de achiziții publice; - eficientizează procesul de achiziții publice comune
14	Autoritățile publice centrale	- Integrează în documentele de politici sectoriale acțiunile din Planul de acțiuni în care sunt vizate; - contribuie la creșterea gradului de conștientizare a fenomenului corupției de către populație; - raportează progresele în realizarea Planului de acțiuni
15	Autoritățile publice locale	- Acordă suport în procesul de realizare a Planului de acțiuni; - reflectă în documentele de politici la nivel local acțiunile din Planul de acțiuni în care sunt vizate
16	Institutul Național al Justiției	- Organizează și desfășoară instruirii pentru reprezentanții sistemului justiției privind examinarea cazurilor de corupție și a celor conexe corupției

17 Organizațiile
neguvernamentale și mediul
asociativ | - Monitorizează implementarea Programului și a
Planului de acțiuni, atât în virtutea participării
acestora în activitatea Grupului de monitorizare (în
calitate de membri cu drepturi depline sau de
observatori), cât și independent de acest proces;
- elaborează studii/rapoarte alternative de
monitorizare privind implementarea Programului și
a Planului de acțiuni |
|---|---|

IX. PROCEDURI DE RAPORTARE

63. Scopul monitorizării constă în urmărirea progresului înregistrat în implementarea Planului de acțiuni, în vederea determinării gradului de realizare a acțiunilor și a conformității acestora cu cele planificate. Un alt aspect important este evidențierea deficiențelor în realizarea acțiunilor, cu înaintarea unor propuneri de remediere.

64. Subiecții responsabili de monitorizarea implementării Programului sunt:

- 1) conducătorii entităților publice responsabile de realizarea Planului de acțiuni;
- 2) Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică;
- 3) Grupul de monitorizare;
- 4) secretariatul Grupului de monitorizare;
- 5) societatea civilă.anexa nr. 2

65. În procesul de implementare a Programului vor fi realizate următoarele proceduri de monitorizare și evaluare:

1) Monitorizarea semestrială - proces continuu, realizat la fiecare 6 luni, care implică colectarea, analiza și interpretarea datelor referitoare la progresul activităților Programului, având scopul de a asigura conformitatea cu Planul de acțiuni și de a identifica eventualele abateri și deficiențe de realizare. Secretariatul Grupului de monitorizare întocmește raportul semestrial privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni în baza rapoartelor semestriale privind realizarea Planului de acțiuni prezentate de către entitățile publice implementatoare. Raportul semestrial privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni, care se publică pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție, va prezenta un rezumat tabelar al progresului realizat și al deficiențelor identificate, cu înaintarea unor propuneri de remediere.

Rapoartele semestriale privind realizarea Planului de acțiuni se prezintă secretariatului Grupului de monitorizare de către entitățile publice implementatoare până la data de 20 a lunii următoare termenului scadent.

2) Monitorizarea anuală - evaluarea acțiunilor cu raportare anuală și la termen, finalizată cu un raport de progres și evaluare privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni. Raportul de progres anual are un caracter analitic și constituie un document de referință pentru planificarea următorului an de implementare, cu includerea datelor privind realizarea acțiunilor din Planul de acțiuni, cu raportare anuală și la termen,

precum și a deficiențelor înregistrate în procesul de realizare a acțiunilor scadente. Raportul de progres anual privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni se întocmește de secretariatul Grupului de monitorizare și se publică pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție.

Rapoartele anuale privind realizarea Planului de acțiuni, în baza cărora se întocmește raportul de progres anual, se prezintă secretariatului Grupului de monitorizare de către entitățile publice implementatoare până la data de 20 a lunii următoare termenului scadent. Informațiile prezentate în rapoartele entităților publice implementatoare trebuie să fie redată în mod obiectiv și detaliat, pentru fiecare acțiune scadentă (inclusiv cu argumentele de rigoare privind deficiențele de realizare a acțiunii și măsurile întreprinse pentru remedierea sau evitarea acestora).

Raportul de progres anual are următoarea structură:

- a) sumar;
- b) introducere;
- c) constatări (prezentarea detaliată a rezultatelor evaluării, în conformitate cu indicatorii de monitorizare);
- d) concluzii;
- e) recomandări.

3) Evaluarea finală - se realizează la terminarea perioadei de implementare a documentului de politici publice. Evaluarea finală se efectuează pentru a estima gradul de implementare a Programului și pentru a seta necesitățile și domeniile de abordare în viitorul document de politici anticorupție. Raportul final privind implementarea Programului se întocmește de secretariatul Grupului de monitorizare și se prezintă Grupului de monitorizare spre aprobare. Raportul final se publică pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție, conform procedurii de raportare stabilite în cadrul monitorizării anuale.

66. Entitățile publice implementatoare, specificate în Planul de acțiuni drept autorități/instituții responsabile, vor asigura reflectarea în propriile planuri anuale de activitate a obiectivelor și acțiunilor incluse în Planul de acțiuni, cu planificarea resurselor financiare pentru executarea acestora. În cadrul autorităților/instituțiilor menționate vor fi desemnate, prin ordin intern al conducătorilor, persoanele responsabile care vor asigura furnizarea tuturor informațiilor necesare și prezentarea rapoartelor privind gradul de implementare a Programului și a Planului de acțiuni. Identificarea persoanelor responsabile va permite facilitarea comunicării autorităților/instituțiilor în cauză cu secretariatul Grupului de monitorizare. Secretariatul Grupului de monitorizare va întocmi și actualiza anual lista persoanelor responsabile privind raportarea acțiunilor din Program. În caz de schimbare a persoanei responsabile, entitățile publice implementatoare sunt obligate să informeze despre aceasta secretariatul Grupului de monitorizare, cu indicarea noii persoane responsabile și a datelor de contact ale acesteia.

67. Centrul Național Anticorupție asigură activitatea secretariatului Grupului de monitorizare prin desemnarea acestei sarcini Serviciului politici anticorupție, subdiviziune din cadrul Centrului. Secretariatul coordonează procesul de colectare a informațiilor și a rapoartelor privind implementarea Programului de către autoritățile/instituțiile responsabile de implementarea acțiunilor, solicitând date, informații, analize sau alte categorii de date relevante pentru monitorizarea și evaluarea gradului de implementare a Programului. După caz, Centrul Național Anticorupție, ca instituție coordonatoare responsabilă de realizarea și monitorizarea Programului, poate stabili un alt format de colectare și analiză a informațiilor care vor fi reflectate în rapoartele de monitorizare și evaluare a Programului.

68. Atribuțiile secretariatului Grupului de monitorizare sunt următoarele: 1) ținerea evidenței membrilor Grupului de monitorizare; 2) organizarea ședințelor Grupului de monitorizare; 3) întocmirea proceselor-verbale ale ședințelor și a dispozițiilor Grupului de monitorizare; 4) solicitarea, colectarea, stocarea și sintetizarea informațiilor prezentate de entitățile publice implementatoare; 5) elaborarea rapoartelor semestriale și anuale privind implementarea acțiunilor planificate pentru fiecare acțiune din Program și alte atribuții ce derivă din cele enumerate.

69. Entitățile publice implementatoare prezintă secretariatului Grupului de monitorizare, pe cale electronică, informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea progresului în implementarea acțiunilor planificate de care sunt responsabile, conform termenelor stabilite în Planul de acțiuni. Secretariatul va integra informațiile prezentate în platforma electronică de raportare a progresului înregistrat la implementarea Programului, la care va conecta toate autoritățile/instituțiile responsabile. Guvernul va facilita acordarea, pentru aceste autorități/instituții, a semnăturilor electronice sau, după caz, a semnăturilor electronice suplimentare.

70. Grupul de monitorizare a implementării Programului constituie structura de bază care are drept scop examinarea și evaluarea informațiilor prezentate în procesul de raportare de către entitățile publice implementatoare, de asemenea este responsabil de aprobarea raportului anual privind monitorizarea și evaluarea implementării Programului, precum și de aprobarea raportului final. Membrii Grupului de monitorizare se întrunesc la necesitate, dar cel puțin o dată în an, pentru a examina progresele anuale ale autorităților/instituțiilor responsabile de implementare, precum și deficiențele înregistrate. Grupul de monitorizare poate înainta propuneri și recomandări de remediere a deficiențelor înregistrate în procesul de implementare a Programului.

71. Membrii Grupului de monitorizare sunt reprezentanți ai sectorului public, ai sectorului justiției, ai societății civile și ai sectorului privat. În cadrul primei ședințe a Grupului de monitorizare se aleg președintele și vicepreședintele Grupului. Din componența Grupului de monitorizare fac parte:

1) un membru al Comisiei parlamentare securitate națională, apărare și ordine publică;

2) consilierul Președintelui Republicii Moldova în domeniul apărării și securității naționale;

- 3) Secretarul general al Guvernului;
- 4) un director adjunct al Serviciului de Informații și Securitate;
- 5) vicepreședintele Autorității Naționale de Integritate;
- 6) un adjunct al Procurorului General;
- 7) un membru al Consiliului Superior al Magistraturii;
- 8) vicepreședintele Comisiei Electorale Centrale;
- 9) un director adjunct al Centrului Național Anticorupție;
- 10) un secretar de stat al Ministerului Justiției;
- 11) doi vicepreședinți ai Asociației Congresul Autorităților Locale din Moldova;
- 12) trei reprezentanți ai societății civile în domeniul anticorupției;
- 13) un reprezentant al Camerei de Comerț și Industrie;
- 14) doi reprezentanți ai mediului asociativ.

În caz de imposibilitate de reprezentare, conducerea entităților menționate poate delega un alt reprezentant în componența Grupului de monitorizare.

72. Comisia parlamentară securitate națională, apărare și ordine publică coordonează procesul de implementare a Programului și asigură controlul parlamentar asupra activității entităților publice responsabile de realizarea acțiunilor ce le revin. Totodată, Comisia delegă un membru în cadrul Grupului de monitorizare, care asigură realizarea controlului parlamentar și informează Comisia referitor la progresele și deficiențele de implementare a Programului.

73. Elaborarea de către organizațiile societății civile a unor rapoarte alternative de evaluare privind implementarea Programului este încurajată. Rapoartele alternative pot oferi aprecieri calitative privind obiectivele atinse și măsurile realizate din Program și Planul de acțiuni, fiind susținute inclusiv prin sondajele de opinii privind prevenirea și combaterea corupției și percepția fenomenului corupției la nivel național. Valoarea rapoartelor alternative este destul de mare în contextul în care societatea civilă este cea care veghează ca interesul cetățeanului să fie corect reflectat și integrat în politicile publice dezvoltate de autoritățile statului, contribuind la sporirea gradului de responsabilizare a acestora față de cetățean. În acest sens, pot fi organizate discuții publice cu reprezentanții societății civile și cu alți actori interesați de implementarea și provocările implementării documentului de politici.

74. Procedurile de raportare, monitorizare și evaluare a nivelului de realizare a Planului de acțiuni nu vor implica gestionarea informațiilor atribuite la secretul de stat. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program, toate rapoartele anuale de progres, rapoartele alternative și raportul final de evaluare, precum și

dispozițiile Grupului de monitorizare vor fi publicate pe pagina web oficială a Centrului Național Anticorupție.

[anexa nr. 2](#)